

'Het rijk bemoeit zich er toch wel mee'

Ruimtelijke plannen worden te traag uitgevoerd, concludeert Maarten Hajer, hoogleraar politicologie in Amsterdam. In zijn vorige maand verschenen onderzoeksverslag 'Een plan dat werkt' beschrijft hij de politiek getinte rol van ruimtelijk ontwerpers op regionaal niveau.

RUIMTE • Bestuurslagen werken elkaar in Nederland op het terrein van ruimtelijke ordening te veel tegen, vindt Hajer. Een goed voorbeeld daarvan is de gang van zaken bij de Rijnboog in Arnhem. 'Er is eindeloos nagedacht over hoe die stad weer in verbinding moet worden gebracht met het water,' aldus Hajer. 'Toch was het uiteindelijke plan weer inzet van de verkiezingen.' Nog een voorbeeld. 'Bij de Moerdijkse Hoek wil het rijk industrialiseren, maar daar heeft de gemeente vervolgens ook weer andere prioriteiten.' Dat moet anders, vindt de Amsterdamse hoogleraar.

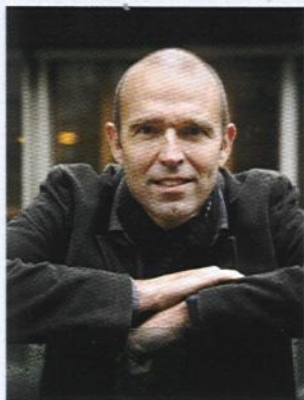

Foto: Bob Bronshoff

Maarten Hajer

Komt het vaak voor dat plannen niet van de grond komen?

'Bij een hoop plannen is het onduidelijk of ze ooit worden uitgevoerd. Er zijn meer ruimtelijke plannen dan ooit, maar tegelijkertijd is het steeds meer de vraag wat er van die plannen terecht komt. In Nijmegen bijvoorbeeld zijn bestuurders al ongeveer vijftien jaar bezig met het bereiken van consensus over de verstedelijking. Als ze er eindelijk een beetje uit zijn, komt het rijk tot een nieuw inzicht. "Wij hebben die ruimte eigenlijk nodig voor water," wordt dan gezegd.'

Tegelijkertijd is Nederland het enige land in Europa waar jaarlijks honderden miljoenen worden geïnvesteerd in vernieuwend gebruik van de ruimte. Is er niet juist sprake van een laag rendement?

'Het is de vraag of al dat geld wel op de juiste manier wordt besteed. Vanuit conceptueel

oogpunt zijn we in Nederland buitengewoon creatief. Maar realiseren we die projecten ook? Er wordt heel veel geld uitgegeven aan onderzoeksprojecten en conceptualisering, waar vervolgens niets mee wordt gedaan. Binnenkort zal daar ongetwijfeld een evaluatiestudie naar worden gedaan, al dan niet in de vorm van een enquête. Want dat is toch helemaal de stemming in de politiek, Tweede Kamerleden die zich afvragen wat er nu eigenlijk met het geld gedaan is.'

Is de bestuurlijke drukte het probleem?

'Er is geen eenduidige agenda. In het Groene Hart moet je nu echt met de partijen kijken wat je wilt verevenen. Bij de vergaderingen komt iedereen wel opdagen, maar meer om te controleren of anderen aanwezig zijn. De bestuurlijke drukte is eigenlijk bestuurlijke frustratie. Het probleem is niet zozeer dat met zoveel partijen wordt vergaderd, maar

dat al die vergaderingen tot niets leiden. De hoop is nu gevestigd op het rijk dat zich onder het motto "decentraal wat kan, centraal wat moet" terughoudender zegt op te stellen ten aanzien van de planologische processen. Maar dat de rijksoverheid terug zou treden, is pure illusie-politiek. De rijksoverheid bemoeit zich er uiteindelijk toch wel mee als het haar niet zint.'

In 'Een plan dat werkt' wordt gesteld dat het getuigt van een wijs beleid om, nu het nog kan, veel ruimte voor water te reserveren in droogmakerijen. Waarom?

'We hebben te maken met een klimatologische verandering. Daar moeten we ons laaggelegen land tegen beschermen. Een paar maanden geleden is de 'Nota Ruimte' aangenomen, waarin wel wat over het water staat, maar het is daarin niet het leidende verhaal. Het reserveren van ruimte voor water is nu nog mogelijk, maar dat blijft niet zo. Er moet worden nagedacht over de afwatering van rivierpiekbelasting en de zeewaterstijging. Die hebben ruimtelijke implicaties. Als er nu niets gebeurt, zullen de kapitaalintensieve landbouw, verstedelijking en infrastructuur ervoor zorgen dat er straks geen ruimte meer is voor water.' < [Jan Sanders]

Maarten Hajer (1962) is hoogleraar politicologie aan de Universiteit van Amsterdam (UvA) en houdt zich vooral bezig met beleids- en bestuursprocessen. Sinds 2005 is hij lid van de Vrom-raad. Hajer is oprichter van het Amsterdams Centrum voor Conflictstudies (ACS) en was werkzaam bij het Centrum voor Sturing en Samenleving van de Universiteit Leiden. Daarnaast zat hij in het Institut für Soziologie aan de Ludwig-Maximilian-Universität München en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR). Onder zijn redactie (samen met Dirk Sijmons en Fred Feddes) verscheen vorige maand 'Een plan dat werkt', een onderzoeksverslag over de politiek getinte rol van ruimtelijk ontwerpers op regionaal niveau.